

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบระดับความสุขของประชาชนระหว่างหมู่บ้านอื่นกับหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบของตำบลหนองควาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ โดยกรณีนี้จะทำการศึกษาจากผู้ที่อาศัยอยู่ในตำบลหนองควาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ โดยอาศัยแนวคิดของความสุขและเศรษฐกิจพอเพียง เข้ามาเป็นเครื่องมือในการชี้วัดระดับความสุข และระดับการปฏิบัติกิจกรรมที่แสดงถึงความพอเพียง เพื่อศึกษาถึงความแตกต่างของระดับความสุขระหว่างผู้ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบกับผู้ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านอื่นของตำบลหนองควาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

3.1 ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้ที่อาศัยอยู่ในตำบลหนองควาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ โดยตำบลหนองควาย ประกอบไปด้วย 12 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านตองกาย หมู่ที่ 2 บ้านฟอน หมู่ที่ 3 บ้านไร่-กองจิง หมู่ที่ 4 บ้านต้นแก้ว หมู่ที่ 5 บ้านหนองควาย หมู่ที่ 6 บ้านร้อยจันทร์ หมู่ที่ 7 บ้านเหมืองกุง หมู่ที่ 8 บ้านขุนเส หมู่ที่ 9 บ้านป่าสันทราย หมู่ที่ 10 บ้านนาบุก หมู่ที่ 11 บ้านสันป่าสัก หมู่ที่ 12 บ้านตองกายเหนือ โดยมีจำนวนประชากรในแต่ละหมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	ประชากร
1	บ้านตอทราย	976
2	บ้านพอน	704
3	บ้านไร่-กองจิง	1,106
4	บ้านต้นแก้ว	865
5	บ้านหนองควาย	749
6	บ้านร้อยจันทร์	616
7	บ้านเหมืองกุง	1,422
8	บ้านขุนเส	478
9	บ้านสันทราย	596
10	บ้านนาบุก	469
11	บ้านสันป่าสัก	451
12	บ้านตอทรายเหนือ	1,368
รวม		9,800

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลหนองควาย (2554)

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม

- 1) หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ปี 2554 ได้แก่ หมู่บ้านไร่-กองจิง ตำบลหนองควาย อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งผ่านการประเมินหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ในระดับ “มีศรีสุข” จากกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย (กระทรวงมหาดไทย, 2554)
- 2) หมู่บ้านอื่น ตำบลหนองควาย อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ โดยการคำนวณจำนวนตัวอย่างตามแนวคิดของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ซึ่งกำหนดระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 มีสูตรการคำนวณ ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n คือ จำนวนตัวอย่าง

N คือ จำนวนประชากร

e คือ ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง (ร้อยละ 5)

แทนค่า

$$n = \frac{9,800}{1 + 9,800(0.05)^2}$$

$$n = 384.31$$

จากการคำนวณได้จำนวนตัวอย่างทั้งหมด 385 คน แต่เพื่อให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นจึงมีการ

ออกแบบสอบถามจากตัวอย่างจำนวน 400 คน

เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้เป็นการเปรียบเทียบระดับความสุขของประชาชนระหว่างหมู่บ้าน
อื่นกับหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบของตำบลหนองควาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่
ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้จึงแบ่งเป็นตัวอย่างจากหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบร้อยละ 50
ของตัวอย่างทั้งหมด และตัวอย่างจากหมู่บ้านอื่น ร้อยละ 50 ของตัวอย่างทั้งหมด ซึ่งจำนวนตัวอย่าง
ของแต่ละหมู่บ้าน สามารถกำหนดตามสัดส่วนประชากร ดังนี้

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	ประชากร (คน)	ตัวอย่าง (คน)
1	บ้านตองกาย	976	22
2	บ้านฟ่อน	704	16
3	บ้านไร่-กองจิง	1,106	200
4	บ้านต้นแก้ว	865	20
5	บ้านหนองควาย	749	17
6	บ้านร้อยจันทร์	616	14
7	บ้านเหมืองกุง	1,422	33
8	บ้านขุนเส	478	11
9	บ้านสันทราย	596	14
10	บ้านนาบุก	469	11
11	บ้านสันป่าสัก	451	10
12	บ้านตองกายเหนือ	1,368	32
รวม		9,800	400

ดังนั้นจากจำนวนตัวอย่างทั้งหมด 400 คน แบ่งเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ หมู่บ้านไร่-กองจิง 200 คน และหมู่บ้านอื่น 200 คน โดยหมู่บ้านอื่น แบ่งออกเป็น หมู่บ้านตองกาย 22 คน หมู่บ้านฟ่อน 16 คน หมู่บ้านต้นแก้ว 20 คน หมู่บ้านหนองควาย 17 คน หมู่บ้านร้อยจันทร์ 14 คน หมู่บ้านเหมืองกุง 33 คน หมู่บ้านขุนเส 11 คน หมู่บ้านสันทราย 14 คน หมู่บ้านนาบุก 11 คน หมู่บ้านสันป่าสัก 10 คน และหมู่บ้านตองกายเหนือ 32 คน โดยการสุ่มตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้านจะใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental sampling) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2 วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาประกอบด้วย ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) โดยมีแหล่งข้อมูลดังนี้

3.2.1 การศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเพื่อสอบถามข้อมูลจากผู้ที่พักอาศัยอยู่ในตำบลหนองควาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งแบ่งหัวข้อออกเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนแรกเป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ที่พักอาศัยอยู่ในตำบลหนองควาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ส่วนที่สองเป็นคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมที่แสดงถึงความพอเพียง และส่วนที่สามเป็นคำถามเกี่ยวกับความสุข

3.2.2 การศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data)

ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัย เอกสาร รายงานประจำปี บทความ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง จากสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ห้องสมุดคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ การสืบค้นจากอินเทอร์เน็ต และข้อมูลจากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพและมูลนิธิพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี สำนักวิจัยเอแบคโพลล์ และองค์การบริหารส่วนตำบลหนองควาย

3.3 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษานี้จะใช้ข้อมูลจากข้อมูลปฐมภูมิ และทุติยภูมิ มาทำการศึกษาเพื่อหาระดับการปฏิบัติกิจกรรมที่แสดงถึงความพอเพียง และระดับความสุขของผู้ที่อาศัยอยู่ในตำบลหนองควาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ โดยคำถามด้านการปฏิบัติกิจกรรมที่แสดงถึงความพอเพียงประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการลดรายจ่าย เช่น การทำสวนครัวและผลิตเครื่องอุปโภคไว้ใช้เอง การปลอดอบายมุข เป็นต้น 2) ด้านการเพิ่มรายได้ เช่น การมีอาชีพเสริม การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม เป็นต้น 3) ด้านการประหยัด เช่น การออมทรัพย์ ชุมชนมีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เป็นต้น 4) ด้านการเรียนรู้ เช่น ชุมชนมีการสืบทอดและใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน เป็นต้น 5) ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น การใช้วัสดุคืบอย่างยั่งยืนในการประกอบอาชีพ การปลูก

ต้น ไม้ให้ร่มรื่นและช่วยกันดูแลเป็นหมู่บ้านน่าอยู่ เป็นต้น 6) ด้านการเอื้ออารีต่อกัน เช่น การดูแลช่วยเหลือคนจน คนด้อยโอกาสและคนประสบปัญหา ชุมชน “รู้จัก สามัคคี” เป็นต้น ส่วนคำถามเรื่องความสุขมีดัชนีชี้วัด 4 ด้าน ได้แก่ สภาพจิตใจ สมรรถภาพของจิตใจ คุณภาพของจิตใจ ปัจจัยสนับสนุน

ซึ่งการวิเคราะห์แบ่งเป็น 4 ส่วน ได้แก่

- 1) การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) อธิบายข้อมูลทั่วไปของข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ ได้แก่ ความถี่ และร้อยละ
- 2) การวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติกิจกรรมที่แสดงถึงความพอเพียง ใช้วิธีการให้คะแนนตามลำดับ หาค่าเฉลี่ย และแปลความหมายของระดับคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนน

ระดับการปฏิบัติ	คะแนน
มาก	3
ปานกลาง	2
น้อย	1

เกณฑ์การให้ค่าระดับการปฏิบัติกิจกรรมที่แสดงถึงความพอเพียง

ค่าเฉลี่ย	ลำดับ	การแปลความหมาย
2.37 – 3.00	มาก	ดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
1.63 – 2.36	ปานกลาง	กำลังอยู่ระหว่างดำเนินชีวิตตามปรัชญาฯ
1.00 – 1.62	น้อย	ยังไม่ได้ดำเนินชีวิตตามปรัชญาฯ

กลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนา ศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนเขตที่ 5 (2550) ได้ให้ความหมายของคะแนนค่าเฉลี่ย คือ ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.37 คะแนนขึ้นไปแสดงว่าบุคคลนั้นมีการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว แต่ถ้าหากมีค่าเฉลี่ย 1.63 - 2.36 แสดงว่ากำลังอยู่ในระหว่างดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และถ้าหากมีค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.62 แสดงว่ายังไม่ได้ดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3) การวิเคราะห์ระดับความสุข ใช้วิธีแบ่งคำถามออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ให้คะแนนสูง และกลุ่มที่ 2 ให้คะแนนต่ำ และทำการแปลผลจากการรวมคะแนนทุกข้อแล้วนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ความสุขที่กำหนด ดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนนคำถามกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2

การมีเหตุการณ์ อารการ ความรู้สึก หรือ เห็นด้วย กับเรื่องที่ถูกลถาม	กลุ่มที่ 1 (คะแนน)	กลุ่มที่ 2 (คะแนน)
ไม่เลย	1	4
เล็กน้อย	2	3
มาก	3	2
มากที่สุด	4	1

ที่มา: กรมสุขภาพจิต (2552)

เกณฑ์การให้ค่าความสุข

ช่วงคะแนน	ค่าความสุขที่กำหนด
51 - 60	มีความสุขมาก
44 - 50	มีความสุขปานกลาง
0 - 43	ไม่มีความสุข

ที่มา: กรมสุขภาพจิต (2552)

4) การวิเคราะห์การเปรียบเทียบระดับความสุขระหว่างผู้ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงกับผู้ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านอื่น ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) อธิบายระดับความสุขระหว่างผู้ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงกับผู้ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านอื่น ของข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้ ได้แก่ ความถี่ และร้อยละ